

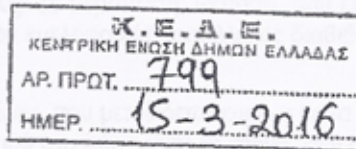

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΕΓΧΟΥ &
ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΝΟΣΗΜΑΤΩΝ (ΚΕΛΛΠΝΟ)
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ

Δήμος
Ισοθεσίδων
Ε.Π.

Μαρούσι 11-3-2016
Αρ.Πρωτ.: Ω. 6324

Γραφείο : Προέδρου
Διεύθυνση : Αγράφων 3-5, Μαρούσι
Ταχ. Κώδικας : 151 23
Τηλέφωνο : 210-52 12 007/009
Φαξ : 210-52 12 064

ΠΡΟΣ: Πίνακας Αποδεκτών

ΘΕΜΑ: «Νοσήματα που μεταδίδονται με κουνούπια και σκνίπες σε περιοχές που υποδέχονται ή φιλοξενούν μετανάστες και πρόσφυγες – Εκτίμηση κινδύνου και δράσεις πρόληψης, 2016».

Αξιότιμοι κ.κ.,

Θα ήθελα να επανέλθω στο θέμα της έγκαιρης και συστηματικής υλοποίησης ολοκληρωμένων προγραμμάτων διαχείρισης κουνουπιών στην περιοχή ευθύνης σας, δεδομένων μάλιστα και των υψηλών θερμοκρασιών που καταγράφηκαν κατά τους χειμερινούς μήνες και αναμένονται να συνεχισθούν κατά τους εαρινούς μήνες, που μπορεί να συντελέσουν σε πιο γρήγορη έναρξη της περιόδου κυκλοφορίας των κουνουπιών και σε αυξημένους πληθυσμούς αυτών. Ιδιαίτερως σε περιοχές που υποδέχονται και φιλοξενούν μετανάστες-πρόσφυγες, η υλοποίηση αποτελεσματικών προγραμμάτων και η εντατικοποίησή τους θα πρέπει να αναδειχθεί σε θέμα υψηλής προτεραιότητας, για την αντιμετώπιση απειλών δημόσιας υγείας που σχετίζονται με νοσήματα που μεταδίδονται με διαβίβαστες. Στα πλαίσια αυτά, σας ενημερώνουμε παρακάτω για νοσήματα που μεταδίδονται με κουνούπια-σκνίπες, τη σχετική εκτίμηση κινδύνου σε περιοχές υποδοχής και φιλοξενίας μεταναστών-προσφύγων στη χώρα μας, και τα ενδεικνύμενα μέτρα πρόληψης.

Νοσήματα, όπως π.χ. η ελονοσία, ο Δάγκειος πυρετός, η νόσος Chikungunya, η νόσος Zika κ.ά., οφείλονται σε παθογόνους μικροοργανισμούς που μεταδίδονται στους ανθρώπους κυρίως με το τσίμπημα από μολυσμένα κουνούπια διαφόρων ειδών. Τα κουνούπια μολύνονται με τους μικροοργανισμούς αυτούς όταν τσιμπήσουν ένα μολυσμένο άτομο και μπορεί να οδηγήσουν σε περαιτέρω τοπική εξάπλωση των νοσημάτων αυτών, σε περιοχές όπου υπάρχει ο κατάλληλος διαβίβαστής-κουνούπι.

Η παρουσία ειδών κουνουπιών που συμμετέχουν στη μετάδοση διαφόρων παθογόνων μικροοργανισμών έχει καταγραφεί σε πολλές περιοχές της χώρας. Ως εκ τούτου, στην Ελλάδα, σε περιοχές όπου υπάρχουν οι κατάλληλοι διαβίβαστες, είναι υπαρκτός ο κίνδυνος τοπικής μετάδοσης νοσημάτων, μέσω κουνουπιών (ή σκνιπιών) που μπορεί να μολυνθούν από εισαγόμενα περιστατικά (δηλαδή περιστατικά που προέρχονται ή ταξίδεψαν πρόσφατα σε ενδημική χώρα).

Συγκεκριμένα, αν και η Ελλάδα θεωρείται «χώρα ελεύθερη ελονοσίας» από το 1974, τα τελευταία έτη (2009 - 2013 και 2015) έχουν καταγραφεί -σε διάφορες περιοχές- περιστατικά ελονοσίας με ενδείξεις εγχώριας μετάδοσης, δηλαδή κρούσματα που δεν ανέφεραν ιστορικό ταξιδιού σε ενδημικές για την ελονοσία χώρες. Δεδομένων των αυξημένων μεταναστευτικών ροών, αναμένεται να συνεχισθεί η καταγραφή αυξημένου αριθμού εισαγόμενων κρουσμάτων ελονοσίας, καθώς και εγχώριων κρουσμάτων σε «ευάλωτες» περιοχές (σε περιοχές όπου συνδυάζεται η παρουσία του κατάλληλου διαβίβαστή - Ανωφελούς κουνουπιού με την παρουσία ασθενών με ελονοσία). Ως εκ τούτου, θεωρείται υπαρκτός ο κίνδυνος εγχώριας μετάδοσης ελονοσίας σε ευάλωτες περιοχές (με κυκλοφορία Ανωφελών κουνουπιών) που υποδέχονται ή φιλοξενούν μετανάστες-πρόσφυγες από ενδημικές χώρες (κυρίως αγροτικές περιοχές, κατά την περίοδο κυκλοφορίας των Ανωφελών κουνουπιών, κυρίως Μάιο-Οκτώβριο). Ο κίνδυνος αυτός μετάδοσης αφορά τόσο σε μετανάστες-πρόσφυγες, όσο και στον τοπικό πληθυσμό (κατοίκους και εργαζόμενους), μετά την εισαγωγή στην περιοχή ασθενών με ελονοσία.

Επιπρόσθετα, η παρουσία του κουνουπιού *Aedes albopictus* σε διάφορες περιοχές της χώρας καθιστά υπαρκτό τον κίνδυνο μετάδοσης ιών, όπως του Δάγκειου πυρετού, Chikungunya και Zika, μετά την εισαγωγή τους στη χώρα μέσω μολυνθέντων ταξιδιωτών ή μεταναστών, που βρίσκονται στη φάση ιαιμίας. Τα τελευταία έτη έχουν καταγραφεί ελάχιστα εισαγόμενα κρούσματα Δάγκειου πυρετού και νόσου Chikungunya σε επιστρέφοντες ταξιδιώτες. Καθώς η περίοδος επώασης αυτών των ιών είναι συνήθως <14 ημέρες, θεωρείται πιο μικρός ο κίνδυνος εμφάνισης στη χώρα μας εισαγόμενου περιστατικού σε μετανάστες, λόγω της -συνήθως- μεγαλύτερης διάρκειας του ταξιδιού τους. Σε περίπτωση, ωστόσο, που εισαχθούν αυτοί οι ιοί σε περιοχή φιλοξενίας μεταναστών-προσφύγων, όπου κυκλοφορεί ο κατάλληλος διαβιβαστής, είναι υπαρκτός ο κίνδυνος τοπικής μετάδοσης.

Σχετικά με τη λοίμωξη από τον ιό του Δυτικού Νείλου, που μεταδίδεται κυρίως με τα κοινά κουνούτσια (*Culex riparius*), η κύρια φυσική δεξαμενή (reservoir) του ιού στη φύση είναι τα πτηνά, ενώ οι άνθρωποι θεωρούνται αδιέξοδοι ξενιστές, καθώς η ιαιμία είναι χαμηλή και μικρής διάρκειας και θεωρείται ότι δεν επαρκεί για την περαιτέρω μόλυνση των κουνουπιών. Παρόλο που δεν καταγράφηκαν ανθρώπινα κρούσματα της λοίμωξης το 2015, ο ιός θεωρείται εγκατεστημένος σε περιοχές της χώρας και αναμένεται η κυκλοφορία του σε επόμενες περιόδους μετάδοσης. Σε περίπτωση κυκλοφορίας του ιού σε περιοχές όπου φιλοξενούνται μετανάστες-πρόσφυγες υπάρχει ο κίνδυνος εμφάνισης ανθρώπινων κρουσμάτων και μεταξύ αυτών.

Επιπρόσθετα, υπάρχουν λοιμώδη νοσήματα, όπως η λείσμανίαση, που μεταδίδονται στους ανθρώπους με το τσίμπημα μολυσμένης σκνίπας. Οι σκνίπες μολύνονται όταν τσιμπάνε ένα μολυσμένο ζώο ή άνθρωπο, ανάλογα με το είδος της λείσμανίασης. Οι σκνίπες παρουσιάζουν μεγαλύτερη δραστηριότητα κατά τη διάρκεια του απογεύματος και της νύχτας, ενώ είναι λιγότερο δραστήριες κατά τις θερμότερες ώρες της ημέρας. Η Ελλάδα είναι χώρα ενδημική για τη ζωονοτική σπλαγγική λείσμανίαση, με σποραδικά κρούσματα ανθρωπονοτικής δερματικής λείσμανίασης. Επίσης, σε διάφορες χώρες από όπου κατάγονται οι μετανάστες-πρόσφυγες ενδημούν ανθρωπονοτικές μορφές της νόσου (οι σκνίπες μολύνονται από μολυνθέντες ανθρώπους). Ως εκ τούτου, σε περιοχές υποδοχής/ φιλοξενίας μεταναστών-προσφύγων (και στις γειτονικές περιοχές), όπου υπάρχει ο κατάλληλος διαβιβαστής (σκνίπα), είναι υπαρκτός ο κίνδυνος εμφάνισης κρουσμάτων λείσμανίασης και ο κίνδυνος μετάδοσης ανθρωπονοτικής λείσμανίασης από εισαγόμενα περιστατικά, μέσω τσιμπήματος μολυσμένης σκνίπας.

Ιδιαίτερα ευπαθείς για μόλυνση με παθογόνα που μεταδίδονται με κουνούτσια (ή σκνίπες) είναι πληθυσμιακές ομάδες που είναι περισσότερο εκτεθειμένες σε αυτά, όπως οι μετανάστες-πρόσφυγες σε χώρους φιλοξενίας, λόγω των συνθηκών διαβίωσής τους και των ελλιπών μέτρων ατομικής προστασίας. Επίσης, οι συνθήκες συγχρωτισμού σε αυτήν την ευπαθή ομάδα αυξάνουν τον κίνδυνο συρροών νοσημάτων που μεταδίδονται με διαβιβαστές, σε περίπτωση που υπάρχουν οι κατάλληλοι διαβιβαστές και συμβεί τοπική μετάδοση των παθογόνων.

Δράσεις πρόληψης

Τα μέτρα πρόληψης αφορούν σε ολοκληρωμένα προγράμματα ελέγχου των διαβιβαστών, σε μέτρα ατομικής προστασίας από την έκθεση σε κουνούτσια και σκνίπες, σε εγρήγορση των επαγγελματιών υγείας για την έγκαιρη διάγνωση και αντιμετώπιση των κρουσμάτων και σε ευαισθητοποίηση του κοινού και των μεταναστών-προσφύγων, για τη λήψη των ενδεικνυόμενων προληπτικών μέτρων.

Στις περιοχές υποδοχής και στους χώρους φιλοξενίας μεταναστών-προσφύγων, επίσης, κρίνεται άκρως απαραίτητη η διασφάλιση ικανοποιητικών συνθηκών διαβίωσης, ύδρευσης, αποχέτευσης και διαχείρισης απορριμμάτων, και η μείωση -στο μέτρο του δυνατού- των συνθηκών συγχρωτισμού.

Η πρόληψη και αντιμετώπιση των νόσων που μεταδίδονται με κουνούτσια ή σκνίπες -όσον αφορά στο διαβιβαστή- βασίζεται στη μείωση του πληθυσμού των κουνουπιών μέσω του περιορισμού των εστιών αναπαραγωγής τους και ολοκληρωμένων προγραμμάτων καταπολέμησης κουνουπιών και στην παρεμπόδιση της επαφής μεταξύ διαβιβαστών και ανθρώπων. Συγκεκριμένα, με σκοπό την ελαχιστοποίηση της πιθανότητας μετάδοσης ασθενειών που μεταδίδονται με κουνούτσια (ή σκνίπες), κρίνεται απαραίτητη η συνεχής εφαρμογή των παρακάτω βασικών δράσεων και μέτρων προστασίας:

1. Περιορισμό των εστιών αναπαραγωγής των κουνουπιών, στις περιοχές που υποδέχονται / φιλοξενούν μετανάστες-πρόσφυγες και στις γειτονικές περιοχές (όπως σε περιοχές που αποτελούν πύλες εισόδου μεταναστών-προσφύγων στη χώρα και εξόδου από αυτήν, σε περιοχές και χώρους φιλοξενίας μεταναστών-προσφύγων, κέντρα μετεγκατάστασης κτλ):

- Αποφυγή δημιουργίας συλλογών στάσιμου νερού, π.χ. με την ορθή διαχείριση των συστημάτων ύδρευσης και αποχέτευσης.
- Απομάκρυνση σε τακτά διαστήματα (φυσικών και τεχνητών) συλλογών στάσιμου νερού (αποτελούν σημεία εναπόθεσης των αυγών των κουνουπιών), συμπεριλαμβανομένων και μικρών εστιών (π.χ. από κουβάδες, λεκάνες, ελαστικά οχημάτων, λακκούβες εδάφους, υδρορροές) με άδειασμα του στάσιμου νερού σε εβδομαδιαία βάση.
- Κάλυψη περιεκτών με στάσιμο νερό που δεν μπορεί να απομακρυνθεί (π.χ. δεξαμενών, πηγαδιών, κοντινών, βαρελιών), ή εφαρμογή εγκεκριμένου προνυμφοκτόνου εάν δεν είναι εφικτή η απομάκρυνση ή κάλυψη της συλλογής (σύμφωνα πάντα με τις οδηγίες χρήσης του κάθε σκευάσματος και από εξειδικευμένο προσωπικό).
- Τακτική περιποίηση (κούρεμα) των φυτών, θάμνων, φυλλωσιών του περιβάλλοντος χώρου, ώστε να μην αποτελούν καταφύγια των ενήλικων κουνουπιών. Πότισμα των φυτών κατά προτίμηση κατά τις πρωινές ώρες.

2. Ολοκληρωμένα προγράμματα διαχείρισης κουνουπιών, σε επίπεδο Περιφέρειας και Δήμου, που αποσκοπούν στη μείωση των πληθυσμών των κουνουπιών: έγκαιρη και συστηματική διαχείριση των εστιών αναπαραγωγής κουνουπιών και εφαρμογή προνυμφοκτονιών στις πιθανές εστίες ανάπτυξης τους, και με ιδιαίτερη συνέπεια σε περιοχές που υποδέχονται / φιλοξενούν μετανάστες-πρόσφυγες και στις γειτονικές περιοχές (όπως σε περιοχές που αποτελούν πύλες εισόδου μεταναστών-προσφύγων στη χώρα και εξόδου από αυτήν, σε περιοχές και χώρους φιλοξενίας μεταναστών-προσφύγων, κέντρα μετεγκατάστασης κτλ). Μπορεί, επίσης, να κριθεί σκόπιμη -όταν και εφόσον κριθεί απαραίτητη και κατόπιν εκτίμησης κινδύνου- η εφαρμογή έκτακτων μέτρων με σκοπό τον έλεγχο τόσο των προνυμφών όσο και των ακμαίων κουνουπιών (π.χ. με υπολειμματικούς ψεκασμούς σε σημεία ανάπαυσης των ενήλικων κουνουπιών, όπως θάμνους, υπόστεγα κλπ), ιδίως σε περίπτωση εμφάνισης κρουσμάτων νοσημάτων που μεταδίδονται με κουνούπια ή συρροής, σε περιοχές όπου έχει καταγραφεί η παρουσία του κατάλληλου διαβιβαστή. Το είδος και η συχνότητα των ψεκασμών θα πρέπει να αποφασίζονται μετά από επιτόπια εκτίμηση της κατάστασης από εξειδικευμένο προσωπικό, και να υλοποιούνται τηρώντας τα ενδεικνυόμενα μέτρα προστασίας της υγείας των ανθρώπων και του περιβάλλοντος.

Συνιστάται, επίσης, να υλοποιείται εντομολογική επίτηρηση για την εκτίμηση κινδύνου σε τοπικό επίπεδο, βάσει της παρουσίας και αφθονίας των ικανών διαβιβαστών, αλλά και αξιολόγηση των μέτρων καταπολέμησής τους. Ως εκ τούτου, ιδιαίτερης σημαντική είναι η υλοποίηση εντομολογικής επίτηρησης σε περιοχές που υποδέχονται ή φιλοξενούν μετανάστες-πρόσφυγες, ώστε να καταγράφονται τα είδη και οι πληθυσμοί των κουνουπιών που κυκλοφορούν και τα δεδομένα να αξιοποιούνται καταλλήλως σε στοχευμένες παρεμβάσεις καταπολέμησής τους.

3. Περιορισμό των εστιών αναπαραγωγής των σκνιπών, στους περιβάλλοντες χώρους φιλοξενίας μεταναστών-προσφύγων και στις γειτονικές περιοχές, λαμβάνοντας υπόψη ότι οι σκνίπες -σε αντίθεση με τα κουνούπια- εναποθέτουν τα αυγά τους σε εστίες πλούσιες σε οργανική ύλη και υγρασία, όπως π.χ. σωρούς φύλλων και ξύλων, φλοιούς και κουφάλες δέντρων, σκιερούς θάμνους, φράκτες, εγκαταλελειμμένα κτίσματα, ρωγμές σε τοίχους σπιτιών, καταλύματα ζώων και οικιακά απορρίμματα, πετρόχτιστους τοίχους ή μάντρες, τοιχώματα πηγαδιών. Εφαρμογή -εφόσον κριθεί απαραίτητο και ανάλογα με την εκτίμηση κινδύνου- των ενδεικνυόμενων μέτρων ελέγχου των πληθυσμών των σκνιπών.

4. Ενημέρωση κοινού - Λήψη μέτρων για την ατομική προστασία από τα τσιμπήματα κουνουπιών (και σκνιπών) των μεταναστών-προσφύγων και των κατοίκων - εργαζομένων της περιοχής, καθ' όλη την περίοδο κυκλοφορίας των εντόμων αυτών (συνήθως από Απρίλιο μέχρι Νοέμβριο). Τα μέτρα για την ατομική προστασία από τα τσιμπήματα κουνουπιών (και σκνιπών), που συνιστάται να εφαρμόζονται γενικά, στο μέτρο του εφικτού, περιλαμβάνουν (επιγραμματικά): εφαρμογή και χρήση πλεγμάτων (σητών), όπου είναι εφικτό, σε όλα τα παράθυρα, πόρτες, φεγγίτες, αεραγωγούς των κτιριακών εγκαταστάσεων, χρήση εγκεκριμένων εντομοαπωθητικών (που περιέχουν DEET, IR3535, ή ικαριδίνη) στο δέρμα και πάνω από τα ρούχα, κατάλληλα ρούχα, χρήση κουνουπιέρας στον ύπνο, εγκεκριμένα εντομοκτόνα-εντομοαπωθητικά περιβάλλοντος χώρου, χρήση ανεμιστήρων και κλιματιστικών κ.α.. Μπορείτε να αποστείλετε αίτημα στον Οργανισμό μας για να σας προμηθεύσουμε με ενημερωτικά φυλλάδια «Προστασία από τα κουνούπια» για το κοινό, καθώς και πολύγλωσσα φυλλάδια για την ελνοσσία και τα μέτρα προστασίας για τους μετανάστες-πρόσφυγες.

Τα ανωτέρω μέτρα διαχείρισης διαβιβαστών θα πρέπει να είναι ιδιαίτερα εντατικά σε περιοχές με γνωστή κυκλοφορία ικανών διαβιβαστών παθογόνων (όπως π.χ. Ανωφελών κουνουπιών, που είναι διαβιβαστές της ελνοσσίας).

Σε κάθε περιοχή υποδοχής ή φιλοξενίας μεταναστών-προσφύγων και στις γειτονικές περιοχές κρίνεται σκόπιμη η διενέργεια εκτίμησης κινδύνου για την εξάπλωση παθογόνων που μεταδίδονται με κουνούπια (ή σκνίπες), σε τοπικό επίπεδο, ανάλογα με το είδος και τον πληθυσμό των διαβιβαστών που κυκλοφορούν στην περιοχή (δεδομένα εντομολογικής επιτήρησης τρέχοντος και παρελθόντων ετών), τις γειτονικές εστίες αναπαραγωγής τους και τη σύνθεση του πληθυσμού που φιλοξενείται όσον αφορά στις χώρες καταγωγής των μεταναστών-προσφύγων.

Επιπρόσθετα, κρίνεται απαραίτητη η εγρήγορση των επαγγελματιών υγείας που δραστηριοποιούνται στην φροντίδα υγείας των μεταναστών-προσφύγων, αλλά και στις γειτονικές περιοχές, για την έγκαιρη διάγνωση και αντιμετώπιση των τυχόν περιστατικών.

Η εμπειρία της αντιμετώπισης των νοσημάτων που μεταδίδονται με διαβιβαστές τα τελευταία χρόνια έχει αναδείξει την ανάγκη συνεχούς εγρήγορσης των τοπικών και περιφερειακών υπηρεσιών δημόσιας υγείας σε όλες της περιοχές της επικράτειας. Δεδομένων των αυξημένων μεταναστευτικών ροών που υποδέχονται διάφορες περιοχές της χώρας και του αυξημένου κινδύνου εισαγωγής παθογόνων που μεταδίδονται με διαβιβαστές, καλούμαστε να πράξουμε το μέγιστο δυνατό για τη μείωση του κινδύνου περαιτέρω τοπικής εξάπλωσης των παθογόνων αυτών, την προστασία της υγείας των κατοίκων και των μεταναστών-προσφύγων και την προστασία της δημόσιας υγείας.

Παραμένουμε στη διάθεσή σας για περαιτέρω διευκρινίσεις.

Με εκτίμηση,
Ο Πρόεδρος του ΔΣ του ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ.
ΑΚΡΘΕΙ ΑΝΤΙΧ
Η Υπεύθυνη Γκ
α.α.
Αθανάσιος Πανσπυλος
Ομότιμος Καθηγητής Χειρουργικής
ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ.